

P.A. de Génestet Boutade

o Land van mest en mist, van vuilen, kouden regen,
Doorzijperd stukske grond, vol kille dauw en damp,
Vol vuns, onpeilbaar slijk en ondoorwaadbare wegen,
Vol jicht en parapluies, vol kiespijn en vol kramp!

o Saaie brij-moeras, o erf van overschoenen,
Van kikkers, baggerlui, schoenlappers, moddergoën,
Van eenden groot en klein, in allerlei fatsoenen,
Ontfang het najaarswee van uw verkouden zoon!

Uw kliemerig klimaat maakt mij het bloed in de aderen
Tot modder; 'k heb geen lied, geen honger, vreugd noch vreê...
Trek overschoenen aan, gewijde grond der vaderen,
Gij – niet op mijn verzoek – ontwoekerd aan de zee!

Auguste Tilly en Joseph Burn-Smeeton naar Johan Conrad Greive, *Boutade*, 1869,
houtgravure, 11 × 15 cm, in P.A. de Génestet, *De dichtwerken*,
Uitgeversmaatschappij Elsevier, Amsterdam 1888

Chr. J. van Geel Kinderrijm

Januari wees nu koud
vries de knoppen in het hout
hennep zal niet bloeien
laat een spijker gloeien
laat de lampjes branden
wrijf es in je handen
stook de kachel nog es op
ik zit naakt zonder hansop
want ik word gewassen
ijs vaart in de plassen
ijs vaart door de wereld heen
roze in de zon van steen
Januá-ri!

Dick Bruna, *Sneeuwpop*
(ontwerptekening voor *Nijntje in de sneeuw*, Amsterdam 1963),
1963, plakkaatverf, 16 × 16 cm

N.E.M. Pareau De winter [De jaargetijden I]

De eenzaamheid van 't toevrozen meer
heeft zij ten ijsgenot zich uitverkoren;
daar trekt zij de dooreengevlochten voren
in de verglaasden akker heen en weer.

Zooals libellen dansen boven 't koren,
zweeft zij dezelfde banen iederen keer.
Reeds neigt de vale zon naar 't ijsvlak neer.
De lucht is stil. De avond wordt geboren.

Zoo glijdt zij in 't verzwakkend licht een poos,
de donkere gestalte, rusteloos,
waarachter men het zilveren meer ziet glimmen;

aan den befloersten hemel grauwt de maan.
Haar gang wordt langzaam. Even blijft zij staan
en rijdt daarna met forschen streek ter kimme.

Jan Jacob Spohler, *Wintergezicht*, ca. 1840–1860,
olieverf op paneel, 27,5 × 39,5 cm

Guido Gezelle Nu of nooit

't Viel water nu genoeg, of nooit!
De wolkenschepen dragen
hun lijnwaad al ten toppen uit,
die hier gewinterd lagen,
den al te langen regentijd:
vandage gaan zij varen
en vluchten vóór den westerwind,
die rotelt in de blâren.
't Is nat alom: de zoden zijn
doordronken; al de paden
zijn modder, moze en vuiligheid
geworden; overladen
is 't loof, dat op de boomen zit
en weent; de daken leken,
het stroomt alhier, aldaar; het schuimt,
het schommelt in de beken,
die spoeiende, om ontlast te zijn,
door dik en dunne varen,
door weg en aweg, roekeloos,
alsof het menschen waren,
die dronken zijn! Toch helder wordt
de locht, de vogels piepen,
en groeten blij de aanschouwbaarheid
der breede hemelstriepen,
die... Tenden is 't, en moegebrield,
't is alles uitgedropen:
laat vrij, – nu zijn de wolken weg! –
vandage ons daglicht hopen!

Willem Roelofs, *Na het onweer* (de Veenweg bij Leidschendam), ca. 1875,
aquarel, 29,6 × 64,9 cm

29

Fiep Westendorp, *Jip en Janneke – Lopen in een grote regenplas* (detail), 1976, gemengde techniek, 30 × 35 cm

82

Dick Bruna, *Nijntje op de fiets* (ontwerptekening voor *Nijntje op de fiets*, Amsterdam 1983), 1982, filmdruk, 14,5 × 14,2 cm

30

83

Remco Campert In de winter

Sterren voren in het raam
ik blies een wak in het glas
buiten bewoog het licht zich niet
schepen voeren niet uit
straat en gracht waren toegedekt
met besneeuwde stilte
alleen ijzel ritselde zacht
in de wachtende bomen
van de in zichzelf gekeerde stad

Jan van der Kooi, *Raam* (uitzicht uit het atelier), ca. 2000,
olieverf op doek, ca. 90 × 90 cm

Annie M.G. Schmidt Pas op voor de hitte

Denk aan juffrouw Scholten,
die is vandaag gesmolten,
helemaal gesmolten, op de Dam.
Dat kwam door de hitte,
daar is ze in gaan zitten
– als je soms wil weten hoe dat kwam.
Ze hebben het voorspeld: pas op, juffrouw, je smelt!
Maar ze was ontzettend eigenwijs...
Als een pakje boter,
maar dan alleen wat groter,
is ze uitgelopen, voor 't paleis.

Enkel nog haar tasje
lag daar in een plasje...
Alle kranten hebben het vermeld
op de eerste pagina.
Kijk het zelf maar even na.
Ja, daar staat het, kijk maar: DAME SMELT.

Die arme juffrouw Scholten...
helemaal gesmolten...
Als dat jou en mij eens overkwam...
Lâ we met die hitte
overal gaan zitten...
maar vooral niet midden op de Dam.

Wim Bijmoer, *Pas op voor de hitte*, 1953–1954, ontwerp voor de afbeelding in
Annie M.G. Schmidt, *De lapjeskat*, De Arbeiderspers, Amsterdam 1954,
pen in zwart, penseel in blauw, 40 × 51 cm

J. Bernlef Winterwegen

Niet alleen vossensporen, de achterwaarts
wijzende patrijzenprenten in de sneeuw,
maar ook de winterwegen,
smalle looppaden tussen schuur en erf
op geen kaart te vinden

Ieder huis rust als een spin
in 't midden van zijn eigen wegennet

Een tijdelijke taal
zoals het blaffen van een hond
stemmen achter een bosrand

Taal die niet begrepen hoeft te worden
zoals een kinderkrabbel: teken van
iets dat achter de rug is

Wanneer de winterwegen smelten
blijft het vermoeden van een landkaart
onder onze voeten

De eerste zwaluwen hoog in de
lege lucht, zij kunnen hem lezen wellicht
zij volgen andere wegen.

Willem Witsen, *Winterlandschap*, ca. 1895, olieverf op doek, 45 × 52 cm